Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Малостаросільського психоневрологічного інтернату
26.06.2026

м. Черкаси, 2026 рік

І. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19[1], 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 26.06.2026 року групою НПМ здійснено відвідування Малостаросільського психоневрологічного інтернату (далі – інтернат, заклад, установа, ПНІ).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Тарановська Юлія Анатоліївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Строкань Сергій Ігоревич, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Шваля Костянтин Вадимович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Проценко Людмила Петрівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Заклад знаходиться за адресою: вул. Виноградська, буд. 30, с. Мале Старосілля, Черкаський р-н, Черкаська обл., 20720.

Керівництво установи:

Голобока Любов Анатоліївна – директор Малостаросільського психоневрологічного інтернату.

Відповідно до Положення, затвердженого розпорядженням голови Черкаської обласної ради від 28.03.2018 № 87-р (у редакції розпорядження голови Черкаської обласної ради від 27.09.2022 № 270-р), Малостаросільський психоневрологічний інтернат є стаціонарним інтернатним закладом для соціального захисту, що утворюється для тимчасового або постійного проживання/перебування осіб із стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в інтернаті.

Засновником інтернату є Черкаська обласна рада, яка в установленому чинним законодавством порядку представляє спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст Черкаської області та здійснює управління об'єктом комунальної власності.

Основними завданнями інтернату є:

1. Забезпечення прав та інтересів підопічних, створення належних умов для проживання/перебування, соціально-побутового обслуговування, денної

зайнятості (заняття творчістю, дозвілля, навчання, добровільна праця тощо) та надання медичної допомоги підопічним;

2. Надання соціальних послуг підопічним (стаціонарний догляд, соціальна реабілітація, представництво інтересів).

Інтернат може надавати послуги з підтриманого проживання, паліативного /хоспісного та денного догляду, соціальної адаптації, кризового та екстреного втручання, консультування.

Інтернат може надавати безоплатні та платні соціальні послуги (в межах наявних можливостей) відповідно до законодавства;

3. Проведення комплексу реабілітаційних заходів відповідно до індивідуального плану реабілітації, що складається за формою, затвердженою Мінсоцполітики.

Підопічні відповідно до встановлених норм забезпечуються:

1. Приміщенням (житловими кімнатами) для проживання/перебування та усіма комунально-побутовими послугами;

2. Предметами, матеріалами та інвентарем (одягом, взуттям, постільною білизною, засобами особистої гігієни, столовим посудом);

3. Раціональним не менше ніж чотириразовим харчуванням, у тому числі дієтичним, з урахуванням віку та стану здоров'я у межах натуральних норм харчування (проміжки часу між прийманням їжі не повинні перевищувати чотирьох годин, останнє приймання їжі здійснюється за дві години до сну);

4. Лікарськими засобами, технічними та іншими засобами і виробами медичного призначення у порядку, встановленому законодавством.

Підопічним гарантується:

1. Надання медичної допомоги, у тому числі екстреної, за наявності медичних показань, консультації, стаціонарне лікування на базі закладів охорони здоров'я відповідно до законодавства;

2. Створення умов для участі в культурно-масових заходах та комплексні реабілітаційні заходи;

3. Забезпечення денної зайнятості (заняття творчістю, дозвілля, навчання, добровільна праця тощо) з урахуванням стану здоров'я та бажання підопічних;

4. Захист прав та підтримка, інформування щодо прав підопічних, представництва їх інтересів.

Заклад розрахований на 110 ліжко-місць, в день відвідування в ньому перебувало 59 чоловіків та 49 жінок. За рішенням суду 46 осіб визнано недієздатними, із них над 41 підопічним опіку здійснює інтернат, у 5 підопічних опікуном є родичі, ліжкових хворих – 30 осіб, внутрішньо переміщених – 16 осіб.

У 2025 році в ПНІ померло 12 підопічних. Основними причинами смерті стали судинно-мозкова недостатність – 5 осіб, захворювання серцево-судинної системи – 7 осіб, у 2026 році померло 5 осіб. Основними причинами смерті стали онкологія та ішемічна хвороба серця.

Територія закладу огороджена та доглянута. На території інтернату розміщені приміщення адміністрації, два двоповерхові житлові корпуси, харчоблок та інші будівлі. Також облаштовано зону відпочинку та прогулянкове

подвір’я. Будівлі інтернату обладнані автоматичною пожежною сигналізацією, ведеться облік наявних вогнегасників і забезпечується їх своєчасне технічне обслуговування. Вікна інтернату не заґратовані, на кожному поверсі розміщені схеми евакуації.

Штатна чисельність працівників інтернату складає 103,5 штатних одиниці.

Фактично в інтернаті працює 81 особа, вакантними є 22,5 посад, зокрема посади: заступник директора (1 шт. од), лікар – фізіотерапевт І категорії (0,25 шт. од), сестра медична (брат медичний) з фізізотерапії І категорії (0,25 шт. од.), дезінфектор (0,5 шт. од.), молодша медична сестра (молодший медичний брат) (санітарка палатна (санітар палатний)) (4 шт. од), кухонний робітник (1 шт. од.), організатор культурно – дозвіллєвої діяльності І категорії (1 шт. од.), інструктор з трудової терапії (1 шт. од.), завідувач господарства (1 шт. од.), двірник (1 шт. од.), швачка І розряду (0,5 шт. од.) машиністи (кочегари) котельні сезонний (3 шт. од.), прибиральник службових приміщень (1 шт. од.), перукар І класу (1 шт. од.), водій автотранспортних засобів (1 шт. од.), інженер з охорони праці ІІ категорії (1 шт. од.), лікар ветеринарної медицини І категорії (1 шт. од.), тракторист ІІ розряд (1 шт. од.), тваринник (1 шт. од.) та службовець на складі (комірник) (1 шт. од.)

Медичний супровід здійснюють: лікар загальної практики сімейної медицини – сімейний лікар вищої категорії (0,5 шт. од.), лікар загальної практики сімейної медицини – сімейний лікар І категорії (0,25 шт. од.), лікар стоматолог вищої категорії (0,25 шт. од.), лікар психіатр без категорії (0,5 шт. од.), лікар – фізіотерапевт І категорії (0,25 шт. од.), сестра медична (брат медичний) старша вищої категорії (1 шт. од.), сестра медична (брат медичний) вищої категорії (3 шт. од.), сестра медична (брат медичний) вищої категорії (1 шт. од.), сестра медична (брат медичний) ІІ категорії (1 шт. од.), сестра медична (брат медичний) без категорії (1 шт. од.), сестра медична (брат медичний) з фізіотерапії І категорії (0,25 шт. од.), сестра медична (брат медичний) з дієтичного харчування без категорії (1 шт. од.), дезінфектор (0,5 шт. од.), сестра медична (брат медичний) з лікувальної фізкультури без категорії (1 шт. од.), сестра – господиня (2 шт. од.), молодша медична сестра (молодший медичний брат) (санітарка палатна (санітар палатний) (14 шт. од.), молодша медична сестра (молодший медичний брат) (санітарка палатна (санітар палатний) (14 шт. од.), молодша медична сестра (молодший медичний брат) (санітарка – прибиральниця (санітар – прибиральник), молодша медична сестра (молодший медичний брат) (санітарка - ванниця (санітар – ванник) (2 шт. од.)

Закладу у 2020 році видано ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю організація і управління охороною здоров’я, стоматологія, психіатрія, терапія; за спеціальністю молодшого спеціаліста з медичною освітою: сестринська справа та отримано дозвіл, пов’язаний із придбанням, зберіганням, перевезенням, реалізацією (відпуском), використанням та знищенням наркотичних засобів (списку І таблиці ІІ та списку І таблиці ІІІ), психотропних речовин (списку ІІ таблиці ІІ та списку ІІ таблиці ІІІ) і прекурсорів (списку І таблиці ІV та списку ІІ таблиці ІV)

«Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 770 від 06 травня 2000 року .

У закладі забезпечується системний підхід до організації реабілітації підопічних, щорічно проводяться комплексні медичні огляди, здійснюється медичний супровід. На день відвідування усі підопічні ПНІ мають укладені декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу та отримують медичні послуги, передбачені програмою державних гарантій медичного обслуговування населення у 2026 році, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 22.12.2023 № 1394.

Працівники закладу вчасно проходять профілактичні медичні огляди, що підтверджується відповідними записами в особистих медичних книжках.

У разі отримання підопічними тілесних ушкоджень медичними працівника ми складається довідка про фіксацію тілесних ушкоджень (форма первинної облікової документації № 511/о) відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я від 02.02.2024 № 186.

У осіб з інвалідністю розроблені індивідуальні програми реабілітації, відповідно до яких підопічні забезпечені індивідуальними засобами реабілітації.

Якість питної води у закладі відповідає нормам ДСанПіН 2.2.4.171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» відповідно до Протоколу дослідження якості питної води від 12.05.2026 № 186. На кожного підопічного наявні індивідуальні плани надання соціальних послуг відповідно до розділу IV Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198.

Вартість харчування підопічних на 1 особу на добу становить – 126,47 грн. Витрати на медикаменти на 1 особу на добу становлять – 25,69 грн.

Підопічні проживають у житлових кімнатах двоповерхових корпусів, поділені на: корпус загального типу та корпус для осіб з обмеженою руховою активністю. У житлових кімнатах забезпечено належне природне освітлення та підтримується прийнятний температурний режим.

Підопічні проживають у житлових кімнатах по 2–6 осіб з урахуванням стану здоров'я. У частині кімнат наявні телевізори.

Проводиться належне прибирання у житлових кімнатах та приміщеннях загального користування закладу. У кімнатах чисто та затишно, підопічні забезпечені одягом відповідно до сезону. Забезпечується належний догляд за ліжковими хворими підопічними: надається допомога у годуванні та здійсненні індивідуальних санітарно-гігієнічних процедур.

У житлових корпусах закладу встановлено автоматичну пожежну сигналізацію. Житлові кімнати закладу обладнані кнопками виклику персоналу.

З метою забезпечення безпеки та сприяння, у разі потреби, швидкій евакуації, підопічні, які належать до маломобільних груп населення, розміщені в кімнатах на першому поверсі.

Підопічні забезпечені засобами технічної реабілітації, зокрема кріслами колісними, ходунками. Закладом здійснено облаштування санітарно-гігієнічних кімнат для зручності користування особами, що належать до маломобільних груп населення.

Підопічних забезпечено раціональним чотириразовим харчуванням, у тому числі і дієтичним, з урахуванням віку та стану здоров'я отримувачів послуг.

Підопічні харчуються в приміщенні їдальні. Наявне щоденне та перспективне меню, в холодильнику зберігаються добові проби.

Відповідно до вимог пункту 4 розділу ІІ Правил зберігання та контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.12.2003 № 584, у приміщеннях для зберігання лікарських засобів встановлено термометри та гігрометри для контролю температурного режиму і відносної вологості повітря, а також холодильне обладнання для зберігання препаратів із дотриманням визначених температурних умов. У медичному кабінеті достатній запас медикаментів для лікування підопічних відповідно до медичних призначень.

Медична документація у закладі ведеться відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування».

Молодший медичний персонал забезпечує догляд за ліжковими підопічними, зокрема надає допомогу у годуванні та проведенні санітарно-гігієнічних процедур.

Будинок-інтернат забезпечений столовим і кухонним посудом, інвентарем, а також мийними і дезінфікуючими засобами у достатній кількості.

В закладі організовується проведення культурно-дозвіллєвої діяльності: наявна бібліотека, спортивна кімната, кімната релаксу, у холах облаштовано зони відпочинку для спільного перегляду телепередач, ведеться гурткова робота.

Використання сум пенсій підопічних здійснюється з дотриманням Порядку використання сум пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та/або державних соціальних допомог, нарахованих відповідно до законодавства дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, недієздатним особам та особам, цивільна дієздатність яких обмежена, які є вихованцями підопічними дитячих будинків-інтернатів, психоневрологічних інтернатів, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 17.08.2018 № 1173.

На інформаційних стендах інтернату розміщена інформація про права і обов'язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, у тому числі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав.

В установі налагоджено співпрацю з Смілянським бюро правничої допомоги Черкаського відділу надання безоплатної правничої допомоги Придніпровського управління надання безоплатної правничої допомоги Північного міжрегіонального центру з надання безоплатної правничої допомоги.

У ПНІ облаштовано молитовну кімнату. Для задоволення духовних і релігійних потреб підопічних інтернат регулярно відвідують священнослужителі.

В медичному пункті є ізолятор для хворих на інфекційні захворювання.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 10.03.2021, за результатами якого виявлено порушення прав:

прав і свобод людини;

захист від катувань;

на охорону здоров'я та медичне забезпечення;

права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились наступні рекомендації:

Голові Черкаської обласної державної адміністрації та голові Черкаської обласної ради , забезпечити:

- вжити заходів щодо приведення житлових кімнат Малостаросільського психоневролоічного інтернату у відповідність до вимог ДБН В.2.2. – 18:2007 «Заклади соціального захисту населення», зокрема додержання нормативної житлової площі на одну особу;

- забезпечити неухильне виконання керівництвом Малостаросільського психоневрологічного інтернату Порядку використання сум пенсій недієздатними особами, цивільна дієздатність яких обмежена, затвердженого наказом Мінсоцполітики від 17.08.2018 № 1173;

Забезпечити дотримання законодавства щодо належного утримання підопічних осіб на охорону здоров'я та безпечне харчування, забезпечення підопічних меблями та постільною білизною, дотримання права мешканців інтернатів на приватність;

Малостаросільському психоневрологічному інтернату:

- забезпечити без бар'єрний доступ осіб з інвалідністю під час їх пересування приміщеннями та територіями Інтернату;

- вжити заходів щодо надання у повному обсязі підопічним соціальної послуги стаціонарного догляду, стандарт якої затверджено наказом Мінсоцполітики від 29.02.2016 р. № 198 Державного стандарту стаціонарного догляду за особами , які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності;

- дотримання санітарно-гігієнічних вимог у харчовому блоці та замінити посуд для приготування їжі;

- вжити заходи щодо заборони приймання від постачальників продуктів, строк вживання яких закінчується одразу або в найближчі дні після дати їх приймання;

- обладнати кімнату для відвідувачів;

- встановити відео спостереження на території Будинку – інтернату та місць загального користування;

- вжити заходів щодо забезпечення мобільним зв'язком та інтернетом підопічних інтернату;

- забезпечити інформування підопічних інтернату про їх права і обов'язки шляхом розміщення інформації про права і обов'язки в доступній для них формі та в доступному місці та інформації з контактами, куди у разі порушення прав і свобод можуть звернутися підопічні за допомогою, відповідно до встановлених нормативів;

- забезпечити суворе дотримання трудотерапії згідно рекомендацій лікаря з укладанням цивільно – правових угод на оплату праці підопічних Інтернату;

- провести перевірку фактів зникнення особистого майна підопічних Інтернату, а вразі підтвердження фактів крадіжок – звернутися до поліції із заявами про злочин.

У ході відвідування встановлено, що рекомендації надані за результатом попереднього відвідування, виконані частково.

ІІ. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права не бути підданим катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню та покаранню (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України, стаття 15 Конвенції про права осіб з інвалідністю).

1. До затверджених посадових інструкцій медичних працівників закладу не включено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання, що порушує вимоги статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження.

2. Під час конфіденційного спілкування окремі підопічні повідомили членам групи НПМ про випадки застосування персоналом до них або інших підопічних покарань за непослух чи відмову виконувати певні завдання. За словами опитаних, як форму покарання окремих підопічних виводили перед іншими мешканцями закладу, примушували роздягатися, ставати на коліна та виконувати інші дії, що мали принизливий характер.

Зазначені повідомлення можуть свідчити про можливе застосування до підопічних заходів, які принижують їхню людську гідність та можуть мати ознаки жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження. Наведена інформація потребує належної перевірки уповноваженими органами.

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

3. У закладі відсутні захисні споруди (укриття) та будь-які обладнані підвальні приміщення, які мають забезпечувати можливість безпечного перебування підопічних у разі повітряної тривоги або обстрілів, що не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за

особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт), абзацу другому підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185 (далі – Критерії діяльності), Вимогам щодо утримання, облаштування та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

4. У ході відвідування закладу групою НПМ встановлено перенаселення в житлових кімнатах інтернату, що є порушенням норм житлової площі на одну особу та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення».

Наприклад, площа однієї з кімнат становить 25,807 м^2, а сама кімната розрахована на проживання 4 осіб (в кімнаті наявні 4 ліжка). Відтак на одну особу припадає 6,451 м^2.

Зазначене порушує передбачені чинним законодавством норми площі на особу (8 м^2).

5. У порушення Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених Міністерством соціальної політики України від 19.08.2015 № 857, в кімнатах недостатня кількість твердого інвентарю. Зокрема, спостерігається недостатня кількість стільців, приліжкових тумбочок, шаф для одягу, що не відповідає фактичній кількості осіб, які проживають у кімнатах.

6. Під час перевірки зафіксовано невідповідність фактичної ваги м'яса у приготовлених стравах встановленим нормам виходу. Під час зовнішнього огляду тушкованого м'яса, приготовленого на обід, при контрольному зважуванні виявлено невідповідність фактичної ваги порції вимогам меню-розкладки: за нормою вага однієї порції мала становити 75 грамів, тоді як фактична вага приготовленої страви складала лише 45 грамів.

Вказане може свідчити про недотримання норм видачі продуктів харчування підопічним під час сніданку та інших прийомів їжі та створювати умови для зловживань з боку працівників харчоблока.

7. Частково відсутні настінні комбіновані світильники місцевого освітлення над ліжками підопічних у житлових приміщеннях, що порушує пункт 8.3.3 ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення».

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (статті 9, 18 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 25 Закону України «Про психіатричну допомогу»).

8. Приміщення ПНІ є недостатньо пристосованими до потреб осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення. У порушення Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» приміщення відділення:

- не обладнані засобами орієнтування для осіб із порушенням зору;
- відсутні контрастні смуги, а також частково відсутні тактильні елементи доступності.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Черкаській обласній військовій адміністрації забезпечити**:**

забезпечити вжиття організаційних та контрольних заходів, спрямованих на недопущення неналежного поводження з особами, які перебувають у закладі та запобігання катуванням і іншим видам жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання;

забезпечити організацію та проведення систематичного підвищення професійної компетентності (кваліфікації) працівників, які надають соціальні послуги, зокрема з питань дотримання прав людини, запобігання катуванням та іншим видам жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження, недискримінації, деескалації конфліктів, етичної комунікації та надання соціальних послуг відповідно до вимог законодавства;

створення умов для маломобільних груп населення відповідно до вимог пункту 6.1.5 Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення»;

забезпечити облаштування захисної споруди (укриття) або організувати гарантований доступ підопічних до найближчих захисних споруд цивільного захисту;

2. Директору Малостаросільського психоневрологічного інтернату забезпечити**:**

дотримання норм житлової площі на одну особу;

розглянути можливість забезпечення щодо доукомплектування достатньою кількістю твердого інвентарю, відповідно до встановлених норм та кількості проживаючих осіб в кімнаті;

контроль за нормами видачі продуктів харчування підопічним;

контроль за організацією харчування підопічних;

нанесення попереджувальних контрастних смуг та тактильних елементів доступності для підопічних з порушенням зору;

невідкладно провести службове розслідування за повідомленнями підопічних про можливе застосування до них або інших підопічних практик покарання, що могли мати принизливий характер;

забезпечити невідкладне припинення будь-яких форм покарання, що принижують людську гідність, та вжити заходів щодо недопущення їх застосування в подальшому;

у разі підтвердження фактів або наявності ознак кримінального правопорушення невідкладно повідомити правоохоронні органи відповідно до вимог законодавства України;

для підопічних провести заходи з інформування про дотримання їхніх прав, повідомлення про такі випадки;

активізувати та поновити склад громадської ради при ПНІ, залучивши представників громадськості, ОМС, родичів тощо.

Додаток: фотоматеріали на 4 арк.

Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу
Сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини **Юлія ТАРАНОВСЬКА**

Фото № 1

Фото № 2

Фото № 3

Фото № 4

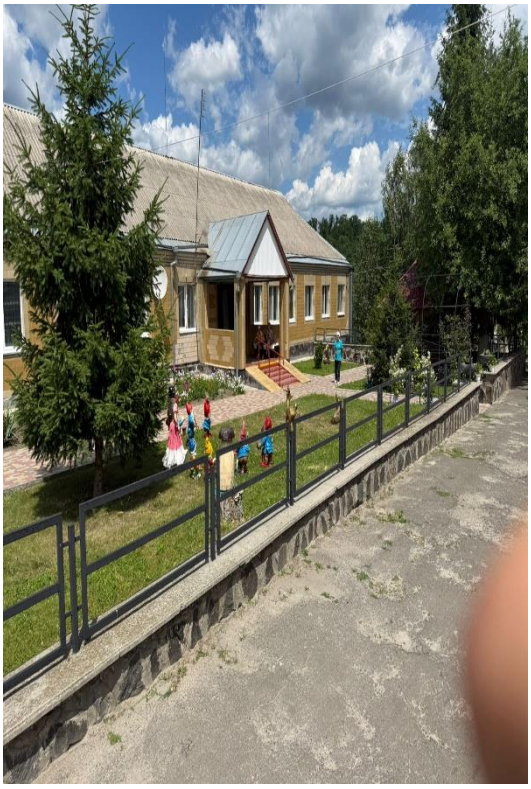

Фото № 5

Фото № 6

Фото № 7

Фото № 8

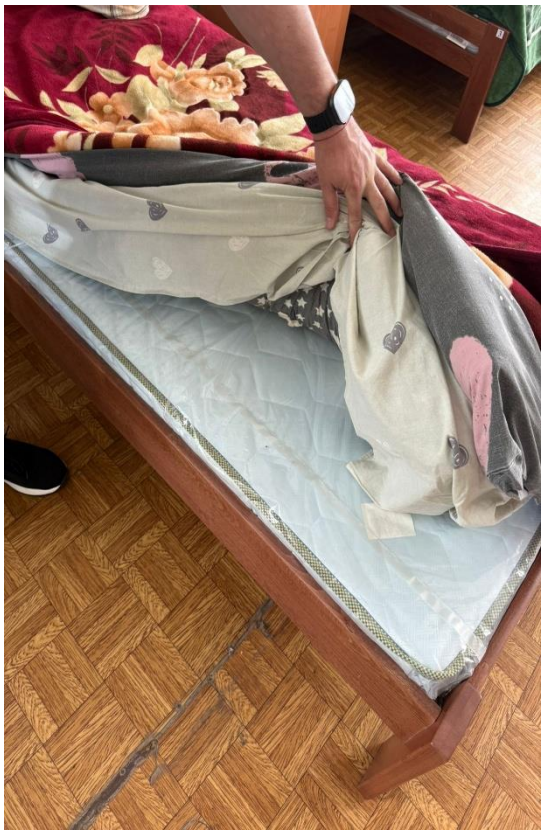

Фото № 9

Фото № 10

Фото № 11

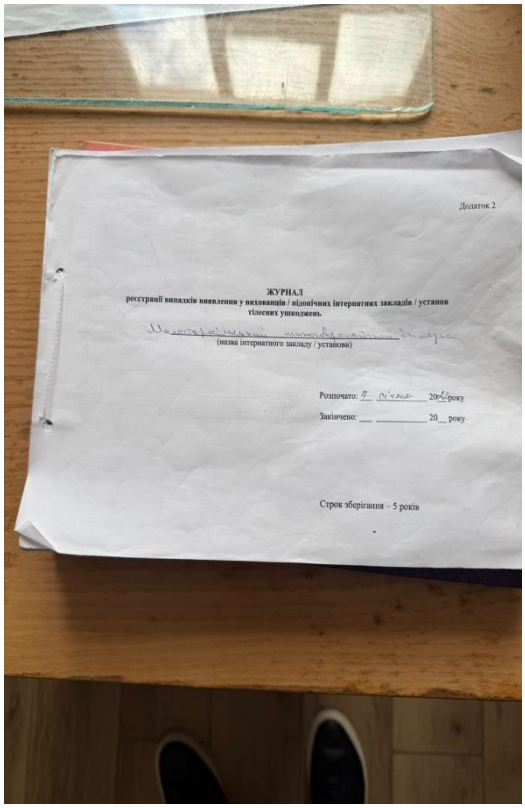

Фото № 12

Фото № 13

Фото № 14

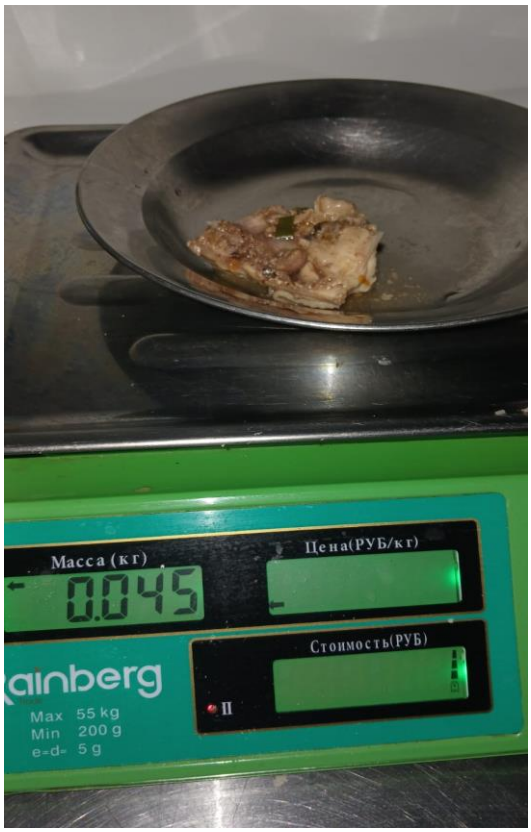

Фото № 15

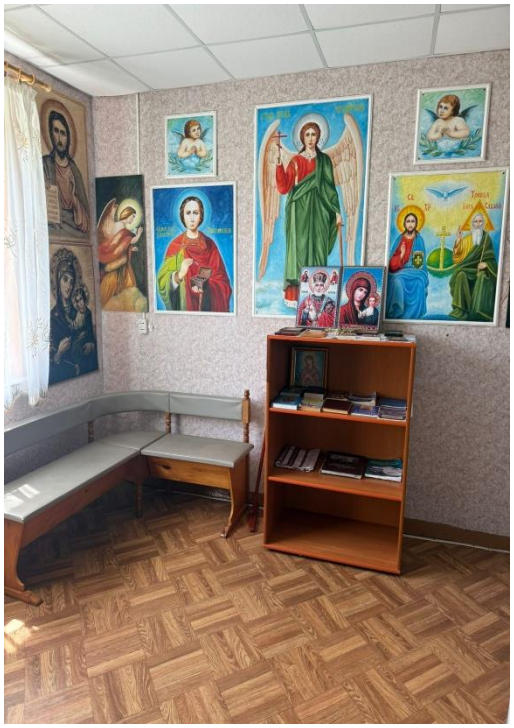

Фото № 16

